

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 2

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
2014**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Тетяна Недашківська, кандидат філологічних наук

Олена Юрчук, кандидат філологічних наук

Вікторія Білявська, асистент

Юліана Кацемба, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 15 травня 2014 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редколегії:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2014.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

ЕЙДОС ЛІТЕРАТУРНОГО ТЕКСТУ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ
ЖИТТЯ» ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ 5

Юліана КАЦЕМБА

МОТИВ ПОГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА
АВТОХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕРОЇВ У
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ...» Г. ЖЕВУСЬКОГО 9

Ольга КОРЖОВСЬКА

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У
ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ
КИЇВСЬКОЇ РУСІ 13

Анастасія ЦЕРКОВНА

ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У
ЗОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКИХ
ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У
«ЩОДЕННИКУ» Д. Т. ДЖЕЙМСА 17

Олена ЮРЧУК

УКРАЇНСЬКЕ ЯК ЕКЗОТИЧНЕ 21

Анна ВЕСЕЛЬСКАЯ

ОДИНОЧЕСТВО КАК ОДИН ИЗ
ВЕДУЩИХ МОТИВОВ ЛИРИКИ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА 25

Марина ВОДОТИЕЦ

ПОЛИСЕМАНТИЧНОСТЬ
СИМВОЛИКИ НАЗВАНИЯ РОМАНА
СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ» 29

Олена ГОРЯЧКО

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ
«ЩОДЕННИКА В 3-Х ТОМАХ»
ВІТОЛЬДА ГОМБРОВИЧА 32

Светлана ГРИЦИК

ОСОБЕННОСТИ КОНФЛИКТА В
«МАЛЕНЬКИХ ТРАГЕДИЯХ»
А. С. ПУШКИНА 36

Марія ДЕРКАЧ

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА
УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА 40

Ганна КАРТАШОВА

ПОВІСТЬ ХЕМІНГВЕЯ «СТАРИЙ І
МОРЕ» ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ ТВІР 43

Аліна КОНСЕВИЧ

АВТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ У
«СЛОВІ ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»
ІЛАРІОНА КИЇВСЬКОГО 46

Нина КУЛЕША

ЭПИЧЕСКАЯ ПРИРОДА КОНФЛИКТА В
ДРАМЕ А.Н. ОСТРОВСКОГО «ГРОЗА» . 49

Владислав МЕЛЬНИЙЧУК

РОЛЬ ХРИСТИАНСТВА
У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА 52

Руслана МІНЕНКО

ПСИХОБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН
«ТРОЯНДА РИТУАЛЬНОГО БОЛЮ»
С. ПРОЦЮКА: ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО
БІЛОГО ХЛОПЧИКА 55

Оксана НАУМЕНКО

ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РОМАНОВ
«АННА КАРЕНИНА» И «ГОСПОЖА
БОВАРИ»; ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ
ПИСАТЕЛЕЙ 59

Анастасія ПЕЦЫК

«ДАМА С СОБАЧКОЙ»: ЧЕХОВСКИЕ
ДОН ЖУАНЫ 63

Ірена РОМАНУХА

ГЁТЕ И МАСОНСТВО 66

Александра САНДАЛЮК

АЛЕКСАНДР БЛОК, КАК ПАТТЕРН И
ИДЕАЛ В ТВОРЧЕСТВЕ ИГОРЯ
ЖИВАГИНА 70

Алина СЕМЕНЮК

ТЕМА ЛЮБВИ И ТВОРЧЕСТВА В
РОМАНЕ М. А. БУЛГАКОВА
«МАСТЕР И МАРГАРИТА» 74

МОВОЗНАВЧІ

ОБРІЇ

Дар'я Мельничук

РЕЧЕВОЕ МАНИПУЛИВАНІЕ:
УПАКОВОЧНЫЙ ДИСКУРС 77

Татьяна НИКИШОВА

СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОЦЕНКИ
В РУССКОЯЗЫЧНОЙ ПРОЗЕ
Т. Г. ШЕВЧЕНКО 81

Світлана САМІЙЛИК

ЗІСТАВЛЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ
ПОЛІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОНЯТЬ ... 85

Анна ТАРАСЮК

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПАРАЛЛЕЛИ НАЗВАНИЙ РАСТЕНИЙ
В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ
ЯЗЫКАХ 89

Наталія ЯКИМЕЦ

СЛОЖНОСТЬ И
НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ ЯВЛЕНИЯ
«КОННОТАЦИЯ» 93

СОБОР МУЗ:

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

<i>Олександр ВИШНІВСЬКИЙ</i>	97
<i>Ірина БАБАЯН</i>	98
<i>Ольга ГАВРИЛОВА</i>	99
<i>Юліана КАЦЕМБА</i>	100
<i>Олена КОВАЛЬЧУК</i>	102
<i>Дар'янна КРУТОГОЛОВА</i>	103
<i>Ірина КУХАРЕЦЬ</i>	104
<i>Ілона ЛОГУНОВА</i>	105
<i>Лілія МАСАН</i>	106
<i>Ксенія МУЗИЧЕНКО</i>	107
<i>Альона НОВАКІВСЬКА</i>	108
<i>Кристіна ПОЛІЩУК</i>	109
<i>Оксана ПОЙДА</i>	110
<i>Яна РИБАНЮК</i>	111
<i>Лариса САВЧУК</i>	112

<i>Наталія СЕМЕНЧУК</i>	113
<i>Віра СМОЛЯР</i>	114
<i>Яна СТАВСЬКА</i>	115
<i>Марина СУПРУНЕНКО</i>	116
<i>Тетяна ТИЩУК</i>	117
<i>Володимир ЦЬОПИЧ</i>	118
<i>Тарас ЧУМАК</i>	119
<i>Марія ШОМКО</i>	120
<i>Надія ШАНЮК</i>	121
<i>Леся ЯНЧЕВСЬКА</i>	122

VPowerN

Володимир ШИНКАРУК

МИКОЛА КАВЕЦЬКИЙ:
«Я прийшов із світанків» 123

Микола КАВЕЦЬКИЙ

Поезії 126

Марія САМОЛЮК

МОЛОДЫЕ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ И
НЕМНОГО НАИВНЫЕ...
ПРОФИЛЬ И АНФАС 15 ГРУППЫ 128

Юліана КАЦЕМБА

ВІКТОРІЯ БІЛЯВСЬКА:
НА КАФЕДРІ ТА ПОЗА НЕЮ 132

ЮВІЛЕЇ

<i>Галина Іванівна СОБОЛЕВСЬКА</i>	137
<i>Антон Михайлович ЛІСОВСЬКИЙ</i> ...	138
<i>Петро Васильович БІЛОУС</i>	139
<i>Людмила Петрівна ПІДЛУЖНА</i>	140
<i>Семен Іларіонович ЛОСЄВ</i>	141
<i>Яків Феліксович РИВКІС</i>	142
<i>Павло Карпович СЕРБІН</i>	143

ХРОНІКА КАФЕДРИ

теорії та історії світової літератури ІФЖ
ЖДУ ім. І. Франка 2013 – 2014 н. р. 144

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.

У статті йдеться про те, що, незважаючи на підпорядкованість автора середньовічному канону, він зумів виявити риси індивідуальності, які розпізнаються в авторській позиції, виборі жанру і стильовій манері, поетиці художнього твору.

Середньовічний автор свої наміри зовсім не ідентифікував із самовираженням; ці наміри комунікативно спрямовані на реципієнта. Найчастіше неперсоніфікований суб'єкт мовлення прагнув до активного впливу на свідомість читача. У «Слові о полку Ігоревім» метою повернення до попередніх часів було знайти першопричини безладу на Русі, показати історичний погляд на того чи іншого князя, налаштувати слухача на адекватне сприйняття власної інтерпретації тогочасних подій.

Все ж, незважаючи на відсутність прагнення до індивідуалізації у літературній творчості, у пам'ятках киеворуської доби наявне суб'єктивно-оцінне ставлення до предмета висловлювання, розкриття якого дає уявлення про особистість автора, його світовідчуття. Середньовічний письменник, у якого найбільш помітними були особисте ставлення до зображених подій та спроба їх оцінки, мав на меті викликати в читача зацікавленість та відповідне сприйняття.

Самосвідомість автора «Слова о полку Ігоревім» увібрала в себе середньовічну реальність, на прикладі якої спроєктувала модель художньої дійсності твору, але полишила місце для власної інтерпретації. Тенденційність «Слова о полку Ігоревім», ідея необхідності змін, свідчить про спробу впливу на свідомість читача, не байдужого до долі Київської Русі. Безперечно, там, де відчувається сила тенденційності, приховується душевне потрясіння автора. У даному випадку громадянське стало особистим, колективне – індивідуальним. Процес творчості став процесом самовираження, який виконав компенсаторну функцію. Конфлікт між внутрішнім та зовнішнім – вичерпаний. В цьому полягає креативність авторської свідомості.

Найбільш авторитетною книгою письменники Середньовіччя вважали Біблію. На думку О. Меня, Біблія – це одночасно і Слово Бога і слово людини. Одкровення переломлювалось у ній крізь призму особистості її авторів – живих людей, які належали до певних епох, відчували на собі вплив навколишнього середовища, мислення та поглядів сучасників [9, с. 24]. З. Лановик стверджує, що детальний аналіз авторської парадигми передбачає проникнення в психологічні аспекти

творчості, що проливає світло на особливості змісту і стилю тексту [7, с. 415].

О. Мень стверджує, що пророки, навіть говорячи під дією Духа Святого, ніколи не входили у стан несвідомого трансу, подібно язичницьким віщунам, а навіть часом страшилися відведеної їм місії і навіть противились їй [9, с. 26]. У Книзі пророка Єремії промовистими з цього приводу є слова: «Намовляв мене, Господи, – і був я намовлений, Ти взяв міцно мене – й переміг! Я став цілий день посміховищем, кожен глузує із мене... Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: «Гвалт!» та «Грабіж»! і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміховище... І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Йменням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у костях моїх – і я змучивсь тримати його й більш не можу!» [Єр., 20: 7–9]. Пророк Єремія визнає сакральність походження та вагу дарованої йому від Всевишнього місії, відчуває вагу власної відповідальності за поширення Божої істини та звертається до Бога через тягар від несприйняття цієї ваги ближніми. Та, незважаючи на певну спантеличеність від отриманого творчого натхнення, пророк не відмовляється від сказаного, а продовжує сподіватись на Божу підтримку та захист. Творче натхнення сприймається свідомістю середньовічного письменника як сакральний акт, отримання благодаті від Всевишнього. Тому і традиційність сприйняття категорії авторства у києворуську добу зумовлена певними причинами.

Більш індивідуалізованими та оригінальними виявились твори тих середньовічних авторів, у яких наявна концепція необхідності змін. Ця спрямованість на зміни, які мають відбутись після переходу від стадії «незадоволення», дискомфорту (що не влаштовує автора «на даний момент»), проглядається у «Молінні» Данила Заточника, де автор бажає виправити своє невітшне становище в'язня, звертаючись по допомогу до князя.

Автори часто усвідомлювали власну богообраність, переймали на себе функцію посередника. Письменник-християнин прагне до духовного вдосконалення, подальшого внутрішнього розвитку. Як стверджує А. Гуревич, християнство створює суперечливу ситуацію, в якій перебуває особистість. З одного боку, людина проголошується подібною Богу – своєму творцеві. З іншого боку, людина знаходиться у рабській покорі перед Богом, а служіння йому не принижує, а, навпаки, підносить та рятує людину [3, с. 306–307]. Посередницька функція середньовічного письменника ніби завуальовувала для свідомості самого автора рефлексію у творчості.

Звідси – дотримання середньовічного канону, традиційність творчої манери, орієнтація на Святе Письмо як на авторитетний зразок «богонатхненного» тексту та користування візантійською літературною спадщиною. Цитування Біблії біблійні алюзії, ремінісценції, топоси вважали перевагою, належним дотриманням літературної традиції. На думку архієпископа Ігоря Ісиченка, традиційний сакральний текст, повторюваний у перебігу дискурсивної діяльності, обертався на джерело насолоди не лише для реципієнта, а й для мовця, для того, хто повторює текст. Елемент новизни твореного тексту тут не фігурував. На

вищу естетичну цінність, що дає нечувану насолоду, перетворився добре відомий сакральний дискурс [5, с. 357]. Самоусвідомлення середньовічного руського книжника відбулося у вимірах патристичної традиції, репрезентованої богослужбовими чинами, молитовними творами, канонічними документами, богословськими ідеями [5, с. 356]. Тому у творчості середньовічних письменників помітна відсутність інтроспекції як самоспостереження. Т. Чайка характеризує авторську свідомість доби Середньовіччя і стверджує, що вона не знала ні часової, ні особистісної дистанції: всі благочестиві автори, «списатели святых книг» «суть уста Божьи» [15, с. 37].

Творчість ними усвідомлювалась як медитація, інколи і як воля до влади. У середньовічних авторів відводилась значна роль внутрішній мотивації (пов'язана з психологічним підтекстом літературного твору), вона пов'язана з релігійністю світосприйняття авторів, а зовнішня мотивація яскраво виражена у творах, де помітною є тенденційність («Слово о полку Ігоревім») та прагнення поліпшити для автора власне становище або покращити кар'єру («Моління» Данила Заточника).

Епосі Середньовіччя не було притаманне прагнення письменників до творчого самоусвідомлення та самовираження: традиційність літературного методу зумовлювала консервативне авторське ставлення до свого твору як до вмістилища канонічності та правдивого фактажу.

Більшість середньовічних авторів намагалась дотримуватися традиційного творчого методу, але їх твори все ж вирізнялись світовідчуттям, що формувало оригінальність творчої манери, відмінність її від усталеної, нормативної.

О. Коржовская. Концепция авторства в литературных памятниках Киевской Руси.

В статье доказано, что, несмотря на подчиненность воли автора средневековому канону, он сумел выявить черты индивидуальности, которые распознаются в авторской позиции, выборе жанра и стилиевой манеры, поэтике художественного произведения.

O. Korzhovska. Conception of authorship is in the literary monuments of Kyiv Rus.

In spite of following a literary tradition by a medieval author, his realization of intermediary position concerning the appearance of the text monument (a new literary work would acquire the aura of sanctity and mystery) and the absence of self-expression aspiration, still the author's individuality tends to display itself.

Список використаної літератури

1. Аверинцев С. Поэтика ранневизантийской литературы. — СПб : Азбука-классика, 2004. — 480 с.

2. Більченко Є. Філософія Київської Русі у контексті методики культурологічної інтерпретації тексту // Мова і культура. – К. : Видавничий Дім Д. Бурого, 2009. – Вип. 11. – Т. III (115). – С. 28–35.
3. Гуревич А. Категории средневековой культуры. – М. : Искусство, 1984. – 350 с.
4. Гуревич А. Культура и общество средневековой Европы глазами современников (Exempla XIII века). – М. : Искусство, 1989. – 365 с.
5. Ісиченко Ігор. Архієпископ. Аскетична література Київської Русі. – Харків : Акта, 2005. – 383 с.
6. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя. – Львів : Літопис, 2007. – 752 с.
7. Лановик З. Hermeneutica Sacra : Монографія. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006. – 587 с.
8. Лихачев Д. Поэтика древнерусской литературы. – М. : Наука, 1979 – 360 с.
9. Мень А. Протоиерей. Исагогика. Курс по изучению Священного Писания. Ветхий Завет. – М., 2000. – 559 с.
10. Притча о человеческой душе/ Памятники литературы Древней Руси: XII век. – М. : Художественная литература, 1980. – С. 291–311.
11. Сліпушко О. Образ автора у літературі Києворуської держави (XI – перша половина XIII ст.). – К., 2009. – 144 с.
12. Сліпушко О. Образ автора в «Повісті врем'яних літ» // Слово і Час. – 2008. – № 4. – С. 57–64.
13. Тихомиров М. Н. Русская культура X – XVIII веков. – М. : Наука, 1968. – 435 с.
14. Хожделение, игумена Даниила / Памятники литературы Древней Руси. XII век. – М. : Художественная литература, 1980. – С. 24–115.
15. Чайка Т. Моральні домінанти давньокиївської агіографії (до реконструкції моральної свідомості Київської Русі) // Магістеріум. Історико-філософські студії. Випуск 30. – 2008. – С. 36–52.
16. Яременко В. Сліпушко О. Золоте слово : Хрестоматія літератури України-Русі епохи Середньовіччя IX – XV століть. В 2 кн. Кн.1. – К. : Видавництво «Аконіт», 2002. – 783 с.
17. Яременко В. Сліпушко О. Золоте слово: Хрестоматія літератури України- Русі епохи Середньовіччя IX – XV століть. В 2 кн. Кн.2. – К.: Видавництво «Аконіт», 2002. – 884 с.

